

SZÉKELY-UDVARHELY

AZ UDVARHELYMEGYEI FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS KOSSUTH-PÁRT LAPJA

A SZÉKELYUDVARHELYI „SZÉKELY TÁRSASÁG” HIVATALOS KÖZLÖNYE

Megjelen hetenkint kétszer: vasárnap és csütörtökön.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

egész évre 10 K, fél évre 5 K, negyed évre 2 K 50 fillér. Községek, papok, gazdasági egyleti tagok és községi előjárók egész évre 8 K, tanítók, községi és körjegyzők szintén egész évre 7 koronáért kapják.

Telefon szám 15.

Egy példány 10 fillér.

Telefon szám 15.

FŐSZERKESZTŐ ÉS LAPTULAJDONOS:

BETEGH PÁL

FELELŐS SZERKESZTŐ:

SZÁSZ ENDRE

FŐMUNKATÁRS:

FÜLEI SZÁNTÓ LAJOS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:

Kossuth Lajos utca 31. szám, hova a kéziratok, hirdetések és előfizetések küldendők. — Kéziratokat vissza nem adunk.

Apróhirdetések azavankint 4 fillér-, vastagabb betűvel 8 fillérért más hirdetések olcsó árszabás szerint. Nyílt-tér so. a 1 K. A nyílt-tér és hirdetések díja előre fizetendő.

M. kir. postatakarékpénztári cseque-számla 10,489. szám.

Idegenforgalom.

A szó, amit cikkünk fölébe írtunk, talán mosolygásra készteti az olvasót nálunk, de száz meg száz vidéke, városa, községe van a világnak, amelynek existenciáját jelenti. Vajjon mi is lenne az olaszok csodaszép Veneziájából, ha az évenként tízezerrel odaözönlő idegenek egyszerre, közös akarattal — kikerülnék a lagúnák városát s a nászutasok a sóhajok hidja helyett valahol a magas Tátra egyik ormán ismételnék el lágyan csengő szerelmes igéiket. És az a jólét, amely most a józan svájci népet élteti, igen könnyen nyomorúsággá válna, ha a világ minden tájékáról odaözönlő turisták sutba dobának szeges talpu cipőiket — jobb időkre. Bizony-bizony nehéz volna csak néhány hónapi pauzát is kibőjtölni Velencének is, Svájcnak is s a világ egy csomó más tájékának, a mely most az — idegenforgalomból meríti megélhetési forrásainak nagy részét.

És csodálatos: nálunk még alig jutott észébe valakinek, hogy a vagyoni gyarapodás legkézenfekvőbb eszközének, az idegenforgalomnak igyekezzék propagandát csinálni a mi szűkebb hazánk, Erdélynek s különösen ama részének, a melyet Székelyföld néven foglaltunk össze. Pedig, hogy alkalmasabb alany nem gondolható ennek a propagandának, azt bizonyítanunk sem igen kell. Ha természeti szépségeket keresünk, ugyszólván minden kilométernyire vadregényes fenyvesek, festői tájak bukkannak eléünk s legelhangyaltabb, legapróbb fürdőtelepünkől is százezreket fejt volna ki csak valamivelis élelmesebb náción. Mert hiába, mégis csak az a legszebb, amit a természet adott és amennyire értékelni, aprópénzre tudták váltani ezt például a svájciak, annyira nem törődünk mi vele. Elég szomorú, hogy így van, de manapság hozsánával kell fogadnunk minden apró utitást, jelentéktelen kicsiséget, amely a modern európai fürdőtelepek nivója felé igyekszik irányítani a mi természeti szépségekben megközelíthetetlenül gazdag, de egyebekben igen-igen szegény fürdőhelyeinket. A mi Borszékünkhez például a legutóbbi évekig is uttalan utakon, rázós, végtelennek tetsző kocsizás után

jutott el az üdültni kívánó. És lehet-e csodálkozni ilyen körülmények között azon, hogy a mi idegenforgalmunk jórészt egy szürke olasz városkát sem haladja meg.

De hogy is haladhatna? Kinek jutna eszébe, hogy van valahol, messze a Balkán térszomszédságában egy kis ország, amelynek csodaforrásai gyógyulást adnak a betegnek, hegyei-völgyei felérnek a világ minden turisztikai szépségével. Külföldön százezreket költenek el arra, hogy megismertessék a világgal: mit tud adni az illető ország a hozzá ellátogató idegennek, nálunk vívmánynak kell kikiáltanunk azt is, ha egy-egy külföldi képes lap leereszkedik egy-két hasábos cikkig hozzánk. És a mi a legszomorúbb, nemcsak a külföld előtt vagyunk ismeretlenek, hanem a hazában élő véreink előtt is. Ha a budapesti embertől azt találja kérdezni valaki, hogy soroljon elő néhány erdélyi fürdőt, három-négy név után bizonyára akadózva áll meg a nyelve. Nem ismerjük mi azt sem, hogy mink is van voltaképpen. Azzal azonban tisztában van minden kishivatalnok, hogy a házias elen Marienbad az orvosság, náaszt nem lehet másutt megünnepelni, mint Velence valamelyik piszkos szállójában s szép vidékben nem lehet másutt gyönyörködni, mint az Alpesebben. Ezzel a tudattal nő fel a gyermek s így válik nálunk Magyarországon illúzióziussá az egyébként szépen hangzó szó: az idegenforgalom. Tőlünk ugyan lehet egyedüli a maga nemében a Szent-Anna tó, lehet páratlan gyógyhatású egy csomó székely fürdő, azért mi ha összekuporgatunk néhány száz koronát, csak azért is vonatra kapunk, rohanunk ki a határból — növelni az idegenforgalmat, sajnos, nem a mienket, erre nem jut egy garas sem.

Bizonyos, hogy itt tenni kellene valamit. Van nekünk Erdélyben is egypár egyesületünk, a turisztika is büszkén vallja magának az Ekét, ezeknek kellene a világnyelveken kiadott folyóiratokban, ismertetésekben megmutatni a világnak és megmutatni — magunknak is, mink van voltaképpen s bebizonyítani, hogy van, amire büszkének lehetünk. De a jövő reménye megérdemli, hogy külön egyesüle-

tek alakuljanak azzal a kimondott céllal, hogy egy-egy vidék idegenforgalmát igyekezzenek majd előmozdítani. Márciussal megjelent az első tavaszi szellő is, olvadozni kezdett a szilárd jég-réteg, a hótakaró. Közeledik az az idő, mikor arról gondolkozniak a családapák, hova meneküljenek a bűró szürkességéből néhány hétre. Lépünk ki most a porondra! Hódítsuk meg a Székelyföld szépségeinek egyelőre a mi magyar véreinket. Adják meg ők a lendületet a mi idegenforgalmunknak, amit aztán nem is lesz olyan nagy boszorkányság növelni. És ez valószínűleg többet fog érni minden nagyhangú székely akciónál, a melyből eleddig inkább frázisokat, mint igazi segítséget juttattak nekünk.

POLITIKA.

— A helyzet képe. —

A politika ege hetek óta egyformán felhős s a politikusok egyéb híján a legkönnyebb álláspontra, a várakozásra helyezkednek. Bizonytalanság uralkodik minden vonalon a bankkérdésben is, a háboru kérdésében is. Amíg a politikai leveli békák azt próbálják eltalálni, hogy közeledünk-e a kitisztuláshoz a belpolitikában, addig Belgrád felől harsaj, dühös fenyegetések hangja hallatszik. Hogy mi lesz ebből a nagy kaoszól, azon bizony van mit gondolkozni bőségesen. A legutóbbi napok jelentősebb mozzanatai egyébként ezek:

A bankkérdés.

Döntés még mindig nincs a bankkérdésben. A függetlenségi pártiak — mint a B. H. írja — sürögösen kívánják a bankbizottság állásfoglalását a bankkérdésben és az itt benyújtandó javaslatban határozottan követelni fogják az önálló bank felállítását. Ha aztán az elfogadás megtörténik, azt a képviselőház elé terjesztik. A párt azonban addig nem kívánja a napirendre tűzést amíg két kormány be nem fejezi a bankügyben a tárgyalást. Itt említi meg, hogy az osztrák és magyar kormány kiküldöttjei közt megkezdődött a tárgyalás az Osztrák-Magyar Bank szabadalmának meghosszabbítása tárgyában.

Tisza beszélt.

A főrendiház hétfői ülésének érdekes szónoka akadt Tisza István gróf személyében, aki az ujhelyi vaslatnál szólalt föl. A nagy gróf

a külpolitikai helyzetről beszélt, végül pedig a katonai kérdések gyors megoldását sürgette.

Háboru vagy béke?

A szerbiai kérdés dolgában naponta változik a kép és tisztán ma sem látható még az események fejlődése. Oroszország politikája, bárha a szerbeknek kifogástalan tanácsot adott az orosz kormány, ma is ösztönöség híján levőnek látszik és a jelentések, amelyek sűrűn követik egymást, igen érdekesen mutatják azokat az ugrásokat, a melyek a szerb-kérdés megoldására irányuló törekvések tekintetében történnek. Az egyik pillanatban úgy látszik, mintha egy uton haladnának mindazok, a kiknek Belgrádban az elhatározott közbelépésben szerep jut; a másik pillanatban Oroszország titkos céljairól, minő például a hatalmak együttes közbenjárásának megakadályozása, vagy ismét a konferencia homlokterbe helyezése, kell meggyőződést szerezniünk. Itt Szerbia jobb belátásáról olvasunk, amott újra fölhangzik a jelszó: Szerbia semmi esetre se mond le a területi kárpótlásról. Csupa ellentét és ellenmondás, a melyekből sok jóakarattal mégis a következethető, hogy a helyzet békésebbre fordult sőt egyik híradás szerint Oroszország intervenciója folytán úgy alakult a helyzet, hogy többé nincs szó területi kárpótlásról.

Az ásványvizkartell rejtelseiből.

— Mi van a suba alatt. —

A károsult forrás-tulajdonosok.

(Saját tud.) Legutóbbi számunkban jeleztük már, hogy megbízható információkat szereztünk az ásványvizkartell belső ügyeiről. Egyik udvarhelymegyei forrástulajdonos intézte hozzánk az informáló sorokat, aki még idejében mélyére látott a kartell indító okainak és sikerült kibujnia az obligóból, holott ugyancsak megkörnyékeztek őt is. És bizony nagyon szomorú ez a levél. Minden sorából az tűnik ki, hogy a kartellnek nevezett szövetkezet nemcsak a fogyasztók közönséget rövidítette meg, hanem a tők szélére juttatja magát a forrástulajdonosokat is. Ez pedig végeredményben az erdélyi ásványvizeknek nemcsak a hazában, hanem a külföldön való lejáratását fogja eredményezni. Ez a legmegdöbbentőbb momentum az egész dologban s azért szükséges az egész közönség egyöntetű állásfoglalása a kartell megdöntésére.

Az érdekes levél tartalmát ezekben ismertetjük:

(A kartell ára.)

Az első része az információk azzal foglalkozik, hogy tulajdonképpen kik is jártak rosszul az üzletnél. És kétségtelenül megállapíthatjuk, hogy elsősorban a forrástulajdonosok. Literenkint — az üveget nem ők adják — öt fillért kaptak a vízellért, sőt vannak, a kiket három fillérrel elégitnek ki. Ezért nemcsak a vizet adják, hanem a dugót, cinkkupakot, címkét és a munkát. Fuvarozásért 2—3 fillért kapnak. Ezért a hallatlanul csekély összegért kötötték le magukat 10 évre, holott két-háromszorannyit is megkaphattak volna.

Hogy üveget sem ők adnak, ez megint jövedelmük egy részének elvesztését jelenti, amennyiben néhány százaléknál hasznuk volt belőle.

(Használ-e a bojkott?)

Kiéhezgetni alig lehet a kartellt. Ugyan tíz évre vették bérbe a forrásokat, azonban egy éven belül felmondhatnak bármiknek. És hacsak harmadát adják el a víznek, akkor nincs káruk.

(Mi volt a fő cél.)

Erről ezeket mondja a levél:

Fekete Mór ur átvette a Borszéki fürdővel az üvegghutát is, melyben az addig ottan vezető szerepet betöltő gyergyói születésű gépész-mérnököt egy cseh üveg előmunkással helyettesítette, ki rövid idő alatt a gyárat tönkretette. A kéményt, a mi a fő az üveggyáraknál, újra kell építeni s az egyik főindok, hogy a kartellt megteremtett a borszéki üveggyár részvénytársasággal együtt. Azt mostan főlépíti az ásványvizeztulajdonosok, bérlők, vendéglősök, kereskedők és a nagyközönségtől nyert összeggel s azután nemcsak a vizet, de az üveget is úgy adja, a hogy akarja. És ezt könnyen megteheti a szintén kartellbe lépett üveggyárak mellett.

Ilyen körülmények között aztán, ha adnak is kartellen kívüli ásványvizet, azok nem kapnak üveget, vagy csak nagyon drágán. Olcsóbban tehát ezek sem adhatják a vizet, mint ő. És az új ásványvizek forgalomba hozása, bevezetése anugy is rengeteget költséggel és idővel járt. Egyedüli módszer tehát az lehet, hogy a vendéglősök a most kartellbe lépett vizeket a jövőre is kizárnák s ennek aztán lenne hatása s leszállítaná az árakat.

(Kartell vagy tröszt?)

Erről így ír a levél:

Megvette tehát a részvénytársaság az ásványkutak összes természet s kikötötték, hogy nem adhatnak el egy csepp vizet sem.

Minden megrendelést hozzájuk kell beküldeni s ők írják azt át és számlázzák a feleknek. Így nekik nincsenek semmiféle üzleti, berendezési, raktár stb. költségeik és így nem kap sem a közbeeső kereskedelem, sem a kezelő semmit. Ezt tehát nem kartell, melynek talán még némi jogosultsága is lenne, hanem annál rosszabb: tröszt, amely az emberek egészségére, élvezésére, háztartásukban elkerülhetetlen szerezze, az ivó- és gyógyvizekre terjed ki. Mennyire megfogja az boszulni magát, hogyha egyes családok, kik azt a városaikban levő rossz vízellért, vagy orvosi rendeletre használták; ezután a tulajmagas árért, vagy ha a bojkott kedvéért is, nem használják! Azt csak az illetők mondhatnak meg, hogyha betegeikről orvos s gyógyszerész számláikról beszámolhatnak! Hát még mibe számíthatják fel az illetők szervezetükben beállott testi romlást, szindrómát.

Ezért tehát ez a tröszt az emberek romlásán épül fel s tömi majd egy pár embernek a zsebét.

(A váltóbiztosíték.)

Hogy milyen eszközökkel dolgoztak ezek az urak, erre nézve jellemzők a levél zárószavai:

Mélyen tisztelt Szerkesztő Ur!

Mindezekből láthatja, hogy rosszul cselekedtem — üzleti szempontból — hogy éni s nem adtam el az összes vizemet a trösztnek. Pedig fenyegettek is, hogy megölik az én forgalmamat, olcsóbban adandó vizeikkel és bebizonyítva, hogy én annyi üveget nem fogok eladni évenként. Nem mentem belé, mert tudtam a fentiek s közöltem is aggodalmaimat némelyik ásványvizet t. és bérlővel, kik mostan sajnálják szintén hogy belementek oly olcsón és úgy, hogy 20000 koronás váltóbiztosítékokat vettek az illetőktől, hogyha csak egy üveget is eladnának ők a tröszt hire, tudta és megrendelése nélkül. Másoktól pláne 20 ezer forintot váltót vettek, kit hogy vehettek rá.

A fentiekből látható, hogy bizony a tulajdonos, illetőleg bérlő urak örülhetnének legjobban, hogyha a tröszt megbuknék, örömmel s készségesen szállítanak le a mostani horrorális árakat: csakhogy biztosítva lenne forgalmuk s megélhetésük. Nehéz küzdelmet állottak ki s óriási költségeket tettek, a vizük bevezetése érdekében s mostan annak gyümölcsét mások élvezik igazságtalanul. Csak egy megoldás van: ismét minden erővel biztatunk kell elsősorban a vendéglősöket, hogy elhatározásukat komolyan tartsák meg s mondják ki, hogy a ki bennmarad a trösztben, annak a vizét vendéglőikből számúzik s akkor látni fogják ők is, a tröszt is, hogy itten segíteni nem lehet másképp s visszatérnek az eredeti árhoz!

SZINES KÉPEK.

A születésnap. — A Gyurka imája.
A három király.

Vacsora után, mikor már kiürítve állott az asztalon néhány üveg szomorodni, nagyon felolvadt az egymás iránti nagy barátságban az asztaltársaság. A legjobb hangulat uralkodott s valóságos szentimentalizmussal szerették egymást a jó urak.

Az egyiknek épp másnap volt a születésnapja s barátja a szivarok egész tömkelegével lepte meg, amit nagy meghatottsággal köszönt meg az ünnepelt. Természetes, hogy a többiek is gratuláltak s egyuttal irigykedve néztek a szivarokra.

Valamelyik közülök vérszemet is kapott s bejelentette az adakozónak:

— Te, öreg, az én születésnapom július 7-én lesz.

— Ugy, — szólt a másik, — légy szíves engem legalább két héttel a születésnapod — után értesíteni.

*

Gyurkát, aki még csak három esztendő, imádkozni tanítják. Tudja is már jól a Miatyánkot, de ha tudja is, nem szereti elmondogatni.

A napokban felszólítja az anyja, hogy mondja el az imát.

Gyurka haragos arcot vág, majd ennyit mond:

— De szabadíts meg minket a gonosztól — Amen.

S ezzel befejezettnek látván a dolgot, nyugodtan tovább lépett.

*

Beállít egyik megyebeli főszolgabíróhoz egy székelly atyafi.

— No, mi baj Péter gazda? — kérdi jóakarólag a főszolgabíró.

— Megkövetem a főbíró urat, mondaná meg, hány királya van Magyarországnak?

A főbíró csodálkozva néz végig rajta:

— Hát hány volna, azt sem tudja kend? Egy van.

A jó ember fejkavarva böki ki a szavakat:

— Megkövetem a főbíró urat, de én azt nem hiszem el. Harmadéve bepöröltem a sgoromat, mert hát elkaparintotta az anyai jussomat. Egyszer csak kapok egy írást. Ehunni!... „Ő felsége a király nevében“ megnyertem a pört. A sgor megfelebbezte a dolgot s egyszer csak megint kapok egy írást ismét — „Ő felsége a király nevében“. A sgor nyerte meg a pört. Most már én apelláltam s megint kaptam egy írást, hogy „Ő felsége a király nevében“ — a Julis leányzóé a juss. Azért kérdelem most már, hogy a három közül mék az igazi király?

Kamarai közgyűlés.

(Saj. tud.) A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara folyó évi febr. 26-án közgyűlést tartott Tauszik B. Hugó kir. tanácsos elnök vezetésével.

Napirend előtt melegen emlékezett meg Szterényi József b. t. t. államtitkárnak Marosvásárhely szab. kir. város diszpolgárává történt választásáról és bejelenti, hogy ezen alkalomból a kamara nevében táviratilag üdvözölte az új diszpolgárt. Az államtitkár erre szintén megleghangu sürgönyben köszöntö meg az üdvözlést. Kifejezve, hogy a megtiszteltetés, mely Marosvásárhely város közönsége részéről érte, még szorosabbá fűzi azt a köteleket, mely negyedszázad óta a székelységhez köti s mely kötelekben a székelységnek lehetőleg messzebbmenő hasznára lenni mindenkor törekszik.

Azután a keresk. alkalmazottak védelméről szóló törvényjavaslat tárgyalására a kamara képviselőiben kiküldöttek: Tauszik B. Hugó elnök, Bürger Albert és Petri Zsigmond al-elnökök, Szakáts Péter és László Gyula titkárok.

Örvendetes tudomásul vétetett, hogy a keresk. miniszter textil ipari tanulmányuti ösztöndíjat létesít és hogy a kamara kerületéből az idén is négy iparossegédet jutalmazott meg munkában való állandóságukért. — E jutalmak közelebb fognak kiadni.

Tudomásul vették, hogy a keresk. miniszter a kamara 1909. évi költségvetését jóváhagyta. Köszönetet szavaztak ugyancsak a kereskedelmi miniszternek a Marosvásárhelyre 150000 korona költséggel felállítandó köz-műhelyért.

Nagyobb vita fejlődött ki az áltami támogatásért folyamodott kisiparosok kérésének ellátása körül. Hosszabb eszmecsere után történt elvi megállapodások szerint fogja a kamara ezt az ügyet tovább kezelni. Folytatólag a pénztár kezeléséről szóló jelentések olvastattak fel, minnek kapcsán a kamara 1908. évi számadása elfogadtatott és jóváhagyás végett a keresk. miniszterhez felterjesztetik.

Ez a gyűlés foglalkozott a kamara

székház építésének kérdésével is. Határozatilag kimondotta, hogy a kamara székházát még ebben az évben megépítteti és megbizta az elnökséget, hogy a jóváhagyást felsőbb helyen kieszközölje és egyben szakbizottságot választott a továbbiak megtételére.

A székelly inas elhelyezés ügyében tett elnöki intézkedések jóváhagyó tudomásul vétettek. Pártoló felirattal támogatják több társkamara közérdekű mozgalmát; néhány köz-ség husvágási szabályzatát módosításokkal elfogadták és megerősítésre ajánlják. A korondi arragonitkő csiszolásának a nép körében leendő terjesztése s a kész áruk értékesítése s így a nép keresetének fokozása érdekében Kerezi Lajos tanító javaslatára megfelelő lépéseket tesz a kamara. Még több kisebb jelentőségű ügy elintézése után a gyűlés véget ért.

Panaszkodnak a Szejkére.

Bajok a kihordásnál.

(Saj. tud.) A mióta az ásványvizek megráglása érhető módon redukálta a fogyasztók számát is, azóta természetesen meggyarapodott a mi kedvelt vizünknek, a Szejkének közönsége is. Udvarhelyt, ahol mindent előbb megkaphat a szomsz ember, mint egészséges kutvizet, minden tulás nélkül életszükség, hogy a közönség legalább a pénzzel fizetett ásványvizeket tisztán és egészségtelen miazmáktól mentesen kapja kézhez.

És most mégis panaszos írást kaptunk egyik olvasónktól, amely a Szejke vizének kihordása körüli mizériákat teszi szóvá s amely panasz, sajnos — mint erről magunk is meggyőződünk — korántsem egyoldalu véleménynyilvánítás. Éppen ezért a bérlő szíves figyelmébe ajánljuk a sorokat, amelyek — hisz-szük — meghallgatásra fognak találni. De szóljon helyettünk a levél:

Tek. Szerkesztő Ur!

Nem is olyan régen még arról ismertünk rá a mi kedvelt vizünkre, a Szejke vizre, hogy a korsó oldala holmi kátránybetűvel volt megmázolva, a dugasza pedig kukorica csutkából állott. Így aztán ha valaki kukorica pelyhet hajtott ki a vízzel együtt, nem is csodálkozott nagyon a dolgon. Azóta meggyarapodott a kutak száma, a tulajdonos sokat áldozott rá s a végén mégis csak a közönség szenved áhiányosságot. A kihordásnál egymást éri a sok boszantó mizéria. Először is jelenleg a korondi korsó szerepel, egyik kisebb, másik nagyobb, legtöbbször az a legkisebb baj, ha csak a füle hiányzik s végül betetőzésül minde-nyiknek olyan dugója van, amelyet söröspalackokból selejtezték ki. És a mi a legfőbb baj: ez az alkalmatosság esetleg járványterjesztő is lehet, amennyiben egyik sincs meg-számozva s nem lehet tudni, hogy nem-e onnan kerül hozzánk, ahol tegnap egy beteg család használta pohár nélkül, száfról-szájra adva azt. Pedig bizony ez az ásványviz megérdemelné, hogy becsületes máz-os korsóban, szabályos, a fülhöz erősített számozott dugóval, korsóban hozzák forgalomba s ne a mai módszer szerint.

Csak néhány nappal ezelőtt történt meg, hogy a korsók sorra fagytak s a legtöbb fogyasztó viz

legszébb kivitelben, ugyanott

Kobrak-cipők

leszállított árban kaphatók.

nélkül maradt. Mikor aztán hordókban kezdtek kihordani, megesett, hogy pálinkás viz jutott egy-egy megrendelőnek. Legutóbb maga a városi orvos is megsokalta ezt az uzust s visszaküldte a kihordó aszszonyt a vízzel. Interpelláltak már a polgármestert is közgyűléseken nem egyszer ebben az irányban, de a segítség mindig elmaradt. Pedig itt fontos közegészségügyi érdekről is szó van, ami megérdemelne egy kis figyelmet.

Egy fogyasztó.

Eddig szól a levél, amely hihetleg orvosolni fogja ezeket az apró, de mégis kellemetlen bajokat. Hogy így legyen, nemcsak a közönségnek, hanem a bárlóknak is érdeke.

HIREK.

K ö d ö k.

Azok a szürke, nagy ködök
Baljós árnyat szőnek utamon,
Sötétlő házfalak között . . .
Lámpák fénye pislákol vakon,
Mint rőt villi, bolygó éji rém
S megbarnult házfalak között
Babona sátrat vetnek elém
Azok a szürke, nagy ködök!

Azok a sűrű, bús ködök
Álmot, dalt magukba fojtanak
S a szív a könnyben megfűrésztött
Kongó lesz, mint a házfalak . . .
Ködös szemekkel régi nyárnak
Álmába holt álmot szövök:
Mig egyszer szemfedőmmé válnak
Azok az ólmos, bús ködök . . .

LAUSCHMANN OTTÓ.

— **Álhírek a székely kirendeltségről.** Nehány vidéki lapban hetek óta következetesen ismétlődik az a tendenciózusnak látszó hír, hogy a marosvásárhelyi székely kirendeltség Kolozsvárra teszi át székhelyét. A minket közelebből érdeklő kérdésben információt kértünk a kirendeltség udvarhelymegyei megbízottjától, Dörner Béla intézőtől, aki megcáfolta az áthelyezésről szóló híreket. Most aztán egy marosvásárhelyi lapban, a V. Naplóban Koós Mihály, a kirendeltség főnöke nyilatkozik s alapelkülő kombinációknak jelenti ki a híradásokat. A híresztelések abban lelik magyarázatukat, hogy közelebből a nem székely-lakta erdélyrészi vármegyékét is bevonják az akcióba s a kirendeltség „Erdélyrészi (Székelyföldi) kirendeltség” hivatalos nevet fog nyerni.

— **Az agyagfalvi népgyűlés.** Nehány héttel ezelőtt hírt adtunk arról a készülő akcióról, amely Agyagfalván népgyűlés keretében akarta napvilágra hozni a székelység sérelmeit. Most úgy értesülünk, hogy a március 15-ére tervezett népgyűlést ezúttal nem fogják megtartani. Egyrészt az időjárás az oka a halasztásnak, a hirtelen tavaszra fordult idő máris árvízzel fenyegeti a rengeteg hóval borított rétet és környékét, a mely így teljesen alkalmatlanná vált népgyűlés tartására. A másik, a fő oka pedig az a gyűlés elmaradásának, hogy a székely nép kívánságai most a kormány előtt fekszenek s a mozgalom vezetői időt akarnak a kormánynak adni arra, hogy nyilatkozzék ezirányban. Ez a halasztás azonban természetesen nem végleges.

— **A vármegyei tisztviselők fizetésrendezése.** Már hónapokkal ezelőtt történt, hogy a vármegyei tisztviselők szervezkedni kezdtek s országos

egyesületük törvényjavaslatot készítet, a mely a megyei tisztviselők státuszrendezését az állam finansziális helyzetének figyelembevételével, de mégis elég méltányosan megoldaná. A tisztviselők küldöttsége átadta a belügyminiszternek a javaslat-tervezetet, a miniszter ígéretet is tett, maga Wekerle is mindent megígért, azóta pedig az ügy téli álmát alussza valamelyik miniszteri tisztviselő asztalfiókjában. Mivel azonban az állam már majdnem minden egyes tisztviselői kategóriánál keresztülvitte a fizetésrendezést, nagyon természetes, hogy a megyei tisztviselőket nem csekély mértékben bántja ez a nemtörődomség. Mint jó forrásból értesülünk, nemcsak Udvarhelymegyében, de országsszerte nagyfokú kedvetlenség uralkodik közöttük mellőzésük miatt. Nem lehetetlen, hogy ily körülmények között mihamar össze fognak hívni a vármegyei tisztviselők országos kongresszusát is.

— **A kereszturi kiállítás.** Február 28-án nyitották meg Székelykeresztúron az udvarhelymegyei gazdasági egyesület által rendezett országos jellegű bika, borjastehén és üsző kiállítást a környékbéli és az erdélyi gazdák élénk részvétele mellett. A vármegye részéről Sebessy János dr alispán jelent meg a kiállításon s kivülről a környékről rendkívül sok érdeklődő kereste föl Keresztúrt. Ugy a kiállítás, mint a vásár a legteljesebb siker jegyében zajlott le. A díjakra vonatkozó részletes tudósításunkat vasárnapi számunkban adjuk.

— **A Bem-utcai kisajátítások.** Több ízben említést tettünk már róla, hogy a képviselőtestület a Bem-utcaban egész sor telket sajátított ki azzal a kimondott céllal, hogy az utca rendezésével tisztességes utat nyisson az alakulóban levő új városrészeknek, amelyen több középület is helyet fog foglalni. A legutolsó közgyűlés a polgári leányiskola helyét is megszállta, amelynek közelebből hozzáfognak építéséhez az elemi iskolával együtt. Az idevezető ut megkönnyítésére történtek meg a kisajátítások s az erről szóló közgyűlési határozatot a tanács fölterjesztette a belügyminiszterhez. Most érkezett le a belügyminiszter leirata, amelyben jóváhagyja a képviselőtestületnek a kisajátításokra vonatkozó határozatát.

— **Az udvarhelymegyei sorozások.** Jelentettük már, hogy a honvédelmi miniszter rendeletileg intézkedett a sorozások elhalasztásáról. Most aztán kitűzték a sorozások határnapját ismét. Székelyudvarhelyt márc. 8-án kezdődnek a sorozások, az udvarhelyi járásban pedig a következőkben állapították meg a sorrendet: április 27-én kezdődik és április 28, 29, 30 napjain tart, május 1, 2, 3 napjain fejeződik be. A polgári elnök Sebessy János dr alispán lesz, mint orvos Lengyel József dr főorvos fog résztvenni a sorozásokon. A többi járásban nem esik változás a megállapított sorrendben.

— **Ilyent mi is csinálhatnánk.** Nagykőrös városnak immár 48 éve van községi takarékpénztára, mely eddig százezerekre menő jövedelmet juttatott a városnak. A községi takarékpénztár betéte 1908. december 31-én 5,051.026 korona 10 fillér, jelzálogkölcse 2,919.002 korona 79 fillér, váltókölcse 2,677.242 K 29 fillér volt, tiszta nyeresége pedig 97,069 korona 92 fillér, melyből leszámítva a 300,000 korona alaptőke 4 százalékos kamatát s a jutalékokat, a város közönsége 80,355 K 14 fillér tiszta jövedelemben részesül, a melyet községi kiadások fedezésére fordíthat. Nálunk sem ártana hasonló módon az adózó polgárság terheit könnyíteni. Polgármesterünk külön-

ben is pénzügyi kapacitás volna, hiszen életének jó nagy részét a körül töltötte el. Probatum est.

— **Kolozsvár és a borviz-kartell.** A borviz kartellt bojkottáló mozgalomhoz most a kolozsvári vendéglősök is csatlakoztak. Népes értekezletet tartottak, amelyen határozatilag kimondták, hogy mindaddig, amíg a magyar ásványviz forgalmi és kiviteli részvénytársaság az ásványvizek régi árát vissza nem állítja, illetőleg méltányosabb árakat nem szab, Kolozsvár vendéglősei, kereskedői, kávézói és érdeelt személyei a nagyközönséggel együtt, a kartellben levő vizeket bojkottálják. A gyűlésen Nagy Gábor szállótulajdonos elnököl, aki végül köszönetet mondott a sajtónak az ügy iránt viseltető nemes buzgalmaért.

— **Műsoros estély.** A székelyudvarhelyi oltáregyesület 1909. március hó 7-ikén, vasárnap a „Budapestszálló” nagytermében műsoros estélyt rendez. Az estély műsora a következő: 1. Nyitány a helybeli első zenekar által. 2. Férfi quartett, előadják: Szentpéteri Ferenc, Kabdebó József, Opra Vilmos és Péterfi István. 3. Melodráma. Carthágói harangok. Előadja: Fröhlich Ottó, zongorán kíséri: felesége. 4. Szabadelőadást tart gróf Mikes János. 5. Énekel Szabó Gáborné. 6. Vetített képek. Magyarítja Szabó János hittanár. 7. Zene a helybeli zerekar által. Kezdeté este pont 8 órakor.

— **Nem fűtik a vicinálíst.** E címen egyik multkori számunkban megjelent híreinkre vonatkozólag a következő sorokat vettük: A „Székely Udvarhely” tek. szerkesztőségének Székelyudvarhely. Hivatkozással b. lapjának m. hó 25-iki számában „Nem fűtik a vicinálíst” címmel megjelent közleményére tisztelettel értesítjük a tek. szerkesztőséget, hogy pályánk üzemét a m. kir. államvasutak kezelik s ennek folytán az összes üzleti szolgálat ellátásáról, tehát a vasutunkon közlekedő vonatok fűtéséről is a m. kir. államvasutak tartoznak gondoskodni. Erre való tekintettel az államvasutak kolozsvári üzletvezetőségét a vonatok jobb fűtése iránt egyidejűleg megkerestük, a t. szerkesztőséget pedig felkérjük, hogy hasonló tárgyú cikkeinél, illetve felszólalásainál a jövőben erre figyelemmel lenni sziveskedjék. Kiváló tisztelettel: Héjasfalva—székelyudvarhelyi helyiérdekű vasut (Székely vasut) részvénytársaság.—Mikézséggel ismerjük el ezek után, hogy a hideg kupékért nem a vicinális igazgatósága a hibás, a közönségnek azonban igazán mindegy, hogy kinek a jóvoltából fagy meg. Annak azonban mindenesetre örülünk, hogy az igazgatóság megkereste ezirányban az üzletvezetőséget. Kissé azonban elkésett a jóakarattal.

— **Vallásos estély Bikafalván.** Szombaton este az iskola egyik termében kitünően sikerült protestáns vallásos estély folyt le Bikafalván a közönség élénk részvétele mellett. Az estélyt a gyülekezet éneke vezette be, majd Szász Ferencné olvasott föl „A talált gyermek”-ről. Sikerülten szavaltak Széles Lajos és Lukács Béla, összevágóan énekelt az ifj. dalkör. Végül Tóth György olvasott föl és Lukács Pál szavalt. Az estély sikere a rendező, Bakesy János ref. tanító érdeme.

— **Tánciskolai estély.** Folyó év március hó 6-án (szombaton) Székelyudvarhelyt a Budapest-szálloda nagytermében Simkovits József tánc-tanító növendékeivel a tánc-tanítás befejezésével zártkörű tánciskolai befejező estélyt rendez. A magyar szótól lejtik: Betegh Erzsike, Barkócy Margitka, Csiky Jolánka, Kozma Juliska. Kezdeté este 7 órakor.

Vége 12 órakor. Jegyek előre vált-hatók Betegh Pál könyvkereskedésében.

— **Lövöldözés a koresmában.** Igen könnyen végzetessé is válhatott volna az a revolverlövészekkel egybekapcsolt muri, amely március hó első napján zajlott le Székelykeresztúron Farkas Lázár koresmájában. Az egyik szobában vig társaság iddógált együtt. Hármán voltak: Munka Dénes, Sándor Sándor és László József s ugyancsak felöntöttek a garatra valamennyien. Sándor eközben észrevette, hogy Muszkának valami kemény tárgy, bizonyára forgópisztoly van a zsebében. Egy ovaltan pillanatban aztán benyúlt a zsebbe s hirtelen kihuzta belőle a forgópisztolyt. Anynyira azonban nem volt óvatos, hogy a harmadik lump észre ne vette volna. Mikor aztán Munka is érdeklődni kezdett a pisztoly rejtélyes eltűnésén, László kibökte:

— Ne keresd sokat, ott van Sándornál.

Sándor erre kapatos fővel kirántotta a revolvert s egymásután három lövést tett Lászlóra. Csak egyik golyó talált, amely László balkarjába hatolt be. A sérülés súlyos, de nem életveszélyes. A csendőrség a merénylő Sándort letartóztatta s átadta a székelykeresztúri járásbíró-ságnak. Sándor beismertő vallomást tett és a részegségével védekezik.

— **Az oravicai választás.** Országos érdeklődés vezette be az oravicai képviselőválasztást, amelyet szélében mint a környékbéli magyarság és oláhság mérkőzését emlegették. A választáson Siegescu József dr és Papp György állottak szemben egymással, ez előbbi az alkotmánypárt, az utóbbi a nemzeti-ségiek jelöltje. A választás a késő délután ért véget s a magyarság jelöltjének, Siegescunak győzelmével végződött. A kerület eddigi képviselője az elhunyt hirhedt agitátor, Brediciánu Coriolán volt.

Szamarköhögés

könnyen elmúlik a SCOTT-féle Emulsió használata folytán. Orvosok, bábák és szülők bizonyítják ezt ezer és ezer levélben.

A Scott-féle Emulsió

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védjegyét a halaszt—kerjük figyelembe venni.

segít azért, mert első-rangu alkatrészei és az eredeti SCOTT-féle eljárás kiváló szerré teszi, sőt tápereje is első-rangu. Már az első adagtól csodálatosan javul az általános egészség.

Egy eredeti üveg ára 2 K 50 f. Kapható minden gyógytárban.

Árlejtési hirdetmény.

Székelyderzs község (Udvarhelym.) tizenkilencezer koronás költségvetéssel az építendő körjegyzői lak és község-házára 1909. márc. 13-iki határidővel

árlejtést hirdet.

Az árlejtés megtartására **1909. márc 13-án délelőtt 10 óráját** tüzzük ki a körjegyzői irodába.

Árlejtési feltételek, tervrajz és költségvetés, valamint egyéb tudnivalók a körjegyzői irodában bármikor megtekinthetők.

Bánatpénzül 5 százalék teendő le készpénzben.

Kelt Székelyderzs, 1909. január 25.

Ifj. Toró Dániel
közs. bír.

Koncz János
körjegyző.

Magyar Ásványvíz Forgalmi és Kiviteli Részv.-Társ. Budapest, V., Báthori-u. 5.

Állandóan raktáron vannak és árusítanak minden fűszerkereskedésben azonnali palackcsere mellett:

Borszéki főkut
Borszéki Kossuth-kut
Borszéki Boldizsár-kut
Bodoki Matild
Baross

Borhegyi
Boholt
Előpataki
F.-Rákosi Mária
Fehérköi

Glória
Horgász — Hankó
Hebe
Káson-Jakabfalvi
Káson-Salutaris

Répáti
Székely-Szelters
Stojkai

236—1909. sz.

Meghívó.

A székelyudvarhelyi kerületi munkásbiztosító pénztár

évi rendes közgyűlését

1909. március 7-én, határozatképtelenség esetén pedig **1909. március 14-én d. u. 3 órakor** Székelyudvarhelyt, Árpád-utca 7. szám alatt levő hivatalos irodahelyiségében tartja meg, melyre a közgyűlési tag urak ezennel meghívottnak. A közgyűlésen csakis a meghívott tényleges kiküldött tagok vehetnek részt, akik szavazati jogukat személyesen gyakorolhatják.

Tárgysorozat.

1. Elnöki megnyitó.
2. Igazgatósági évi jelentés.
3. Választások. Titkos szavazással választandó.
 - a) az igazgatóságba 3 rendes tag a munkaadók és 4 az alkalmazottak sorából; 1 póttag a munkaadók, 1 az alkalmazottak közül;
 - b) a felügyelő bizottságba 3 tag a munkaadók, 3 pedig az alkalmazottak közül;
 - c) a választott bíróságba ülnökökül 4 rendes és 4 póttag az alkalmazottak sorából;
 - d) az országos pénztár közgyűléseibe kiküldötték a munkaadók sorából 1 helyettes, az alkalmazottak közül 1 rendes tag.
4. A székelyudvarhelyi kerületi munkásbiztosító pénztár igazgató-

ságának 1909 február 26-án tartott ülése határozatából előterjesztendő ügyek.

5. Az 1908. évi zárszámadás és a felügyelő bizottság jelentésének előterjesztése.

Székelyudvarhely, 1909 február 25.

Wagner
ügyvezető h.

Betegh Pál
igazgatósági elnök.

Hirdetmény.

Szegesvár városának kormányhatóságilag engedélyezett

tenyészállat-vására

folyó évi március hó 12-én fog az új marhavásártéren megtartatni.

A vásár alkalmával a város által díjak 700 korona összegben fognak kiosztatni.

Helypénzek vagy más díjak nem szednek.

Díjakban csakis azon Nagy-Küküllővármegyei tenyésztők részesíthetők, kik bizonyítvánnyal igazolják, hogy a díjazandó állat legalább háromnegyed év óta birtokukban van.

A városi tenyész-állatvásárral kapcsolatosan a segesvári járási főszolgabíró külön hirdetménye szerint járási tenyész-állatdíjazás is fog megtartatni.

A marhalevél feltétlenül elhozandó.

A vásár alkalmával községek és földbirtokosok tenyész-állatokban szükségüket fedezhetik.

Szegesvár, 1909. február hóban.

A városi tanács.

BOR!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Kiadó lakás. Székelyudvarhelyt, Bálint-utca 24. szám alatt, a vasúti állomás mellett, 2 szoba, konyha, kamara és mellékhelyiségekkel, külön udvarral, Szent György naptól kiadó. Értekezni lehet Kossuth utca 50. szám alatt.

Szőlőoltvány!

Régi szőlők hiányaink pótlására 2 éves gyökerű szára	20 K
Gyökerező fásoltvány ezre	180 K
" szépséghibával "	90 K
" zöldoltvány "	160 K
Sima " "	90 K
Gyökerező riparia portalis vastag	52 K
" 2 éves "	40 K
Sima riparia portalis "	18 K
Gyökerező hazai nemes vessző "	8 K
Sima " "	30 K
" "	10 K

40 legjobb fajban, teljes jótállással, azon kötelezettséggel, hogyha a küldött anyag meg nem felel, azt visszaveszem s pénzt visszaadom. — Árjegyzék ingyen. Le van benne írva a Csodaszőlő, Pozsonyi fehér, Muscat Ottonel, Csabagyöngye. — Hegyi borok eladása.

Borárak:

Gyöngyösi siller	Hl.	32 K
Visontai	"	36 K
Gyöngyösi fehér asztali	"	34 K
" pécenye	"	38 K
Visontai Rizling	"	44 K
" Muskotály	"	70 K
" vörös bikavér	"	70 K

Székely I. József
Gyöngyös,
Szent Urban templom.

forduljon minden
érelkedő, ki súlyt
fektet I. fajtisza anyagra.

Gyümölcsfák, disz- és kerítés- és növények stb.

Nemes szilvacsemetékben nagy készlet.

SZŐLŐOLTVÁNYOK európai, amerikai

sima és gyökerező vesszők. Árjegyzék ingyen küld

FISCHER és Társai
faiskolák és szőlőoltványtelepek.

SZEKELY-UDVARHELY

tiszta 48-as függetlenségi lap, Udvarhelymegye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len
legjobb magyar gyártmányú diszleveledpapirok. Ezekon kívül közönséges és finom, színes és virágos leveledpapirok és borítékok, levél-kártyák, gyász- képes levelezőlapok 20-féle helybeli felvétel levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR**KÖNYVNYOMTATÓ- ÉS KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET****BETEGH PÁL****KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS PAPIRKERESKEDÉS**

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház)

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és juttatásos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olcsó áron kerülnek ki

Acéltollak, rondtollak, üveg-tollak, tollszáraz, disztollszáraz. Ironok, fekete, színes és másoló-ironok, notes-ironok, csavarironok (crayonok), zsebironok, csavarironbetétek, ironvédők, iron-hegyszők. Kréták, iskolai, kávéházi és fajelző kréták, színes kréták. Tinták, legjobb irodai és másoló tinták, színes, vegy- és ruhajelző tinták, bélyegzőfesték, tus, mézga, folttisztító, bronz.

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok, hegedű-iskola, hegedű-alkatrészek. Gramophon és fonográfok, lemezek és hengerek. Hangoló-sípek és csínak. Monogramok fehérnemű és levedpapiRJelzésre. Kézi nyomda. — Különféle bélyegzők, pecsétnyomók, pecsétjegyek, pecsétviasz, festékpárnák, ostyák. Ajtóablak és névfeliratok öntött fém-ből, erdészkalapácsok gyári áron.

Állandóan kaphatók mindenféle kész nyomtatványok. u. m. községi, körjegyzői, szolgabírószági, végrehajtó, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák, tollakok, itató deszkák, olaj-szfesték minden színben. Ecetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, toll-állványok, szivacs-csésze, író-mappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, szőnyegszögek, kapcsok stb.

Mindenféle színű, nagyságu, súlyú és minőségű irodai és író-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levedpapirok, vonalzott és rovatos papirok, rajzpapirok, írógéppapirok, csomagoló és selyempapirok, másolópapirok, itató-papirok, szűrőpapirok, torta- és befőző-papirok, könyvkötő-papirok és papírkülönlegességek. Kártyapapirok.

Lemez-papirok minden súlyban. hangjegypapirok. Sorvezetők.

Irkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, rajzminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-fal-diszek, klozetpapirok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák. Dohány- és szivartárcák bőrből és fémből. Bőrtárcák, pénz- és érszények, okmány és írománytáskák.

A Székelyföld legnagyobb kész nyomtatványraktára.

Nyomatott Betegh Pál villam motoros könyvnyomtató intézetében Székelyudvarhelyt 1909.